

ՄԵԼԻ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի է: Կես տարվանը 6 ռուբլի:
Առանձին համարները 5 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ, Редакция „Мшакъ“.
Կամ Тифлисъ, Редакция „Мшакъ“.
Տ է Լ Է Ֆ օ Ն № 253.

Խմբագրությունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տոն օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լիցիտով:

Յայտարարութիւնները համար վճարում են
իրաւաբանները տողաւորով 10 կոպեկով:
Տ է Լ Է Ֆ օ Ն № 253.

ԲՈՎԱՆԴԱՅԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ինքնեղ կազմակերպեցէր. — ՆԵՐՔԻՆ ՏԵ-
ՍՈՒԹԻՆԸ. Բագուի իրականութիւնը. Երկու
խօսք Թիֆլիսի մէջ: Նամակ Սիմֆերոպոլից. Նամակ Խմբա-
գրութեան. Ներքին լուրեր. — ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵ-
ՍՈՒԹԻՆԸ. Պատերազմի շուրջը. Նամակ Պարսկ
աստանից. Արտաքին լուրեր. — ՀԵՌԱՅԻՆՈՒԹՅՈՒՆ
— ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ:

ԻՆՔՆԵՐԿ ԿՍՁՄԱԿԵՐ ՊԵՏԻՔ

Մենք շատ տեղերից գտնականներ ենք
լուծում, որ իրանը կտրված լինելով մշտա-
կան և կանոնաւոր պատերազմի հաղորդակ-
ցութիւնից, հարաւորութիւն չունեն
սերտ յարաբերութիւն պահպանել քաղաք-
ների հետ և ստանալ լրագրիները, նամակ-
ները և գրքերը: Լրագրիների համարները և
նամակները օրերով և շաբաթներով ըն-
կած մնում են պատերազմի զրաններում
մինչև որ պատերազմը մէկը յանձն է
առնում տեղ հասցնելու նրանց: Այդպիսի
հանգամանքներում հեղուկութեամբ կորչում
են լրագրի համարները և նամակները: Իսկ
եթէ պատերազմը զգուշութեամբ համար
չափազանց բռնաբարելով մէկը զուրկ
թողնում լրագրիները և նամակները, այն
ժամանակ այնպիսի մի գրութիւն է ըս-
տեղծվում, որ իւրաքանչիւր լրագիր և
նամակ ստացողը ինքը պէտք է այցելէ
զրաններէն իրան հասնելիքը ստանա-
լու համար:

Անշուշտ ժամանակով մեր երկրի մէջ
պատերազմի հաղորդակցութիւնը կը դար-
գանայ պատերազմի թիւը կը մեծանայ
և կը կազմվի երկրի մէջ խիտ ցանց, որ
կը դիրքանէ յարաբերութիւնները երկրի
խոլ անկիւններում: Բայց սպասել այդ
հեռուոր ապագային ամենին նպատա-
կայարմար չէ: Անհրաժեշտ է ներդրու-
ման գիրք բռնել այդ գործում և աշխա-
տել կարելիին չափ կարճ միջոցում իրա-
գործել գաւառի գաւառի կէտերի մէջ
ներքին հաղորդակցութիւնը տեղական մի-
ջոցներով:

Այն, ինչ որ չէ աշխուշտ առ այժմ
պատերազմի վարչութեանը, կարող են ի-
րագործել գիւղական վարչութիւնները,
ուղարկելով գիւղի կողմից յատուկ մար-
դիկ դէպք մերձաւոր պատերազմի գրասե-
նեակը որոշ վարչատարածքային: Սկզբում
այդ պատերազմիները շատ քիչ գործ կու-
նենան, բայց մի քանի ժամանակից յետոյ
գործը կը մեծանայ, կը քաղաքային, նոր
ծիւղարկութիւններ կը ստանայ և հող կը
պատրաստէ նոր պատերազմի գրասենեակ-
ներ բանալու համար:

Դաւառի մարդիկ թէ և շատ վնասվում
են կանոնաւոր հաղորդակցութեան բա-
ցակցութիւնը, բայց շատ անգամ նրանք
չեն ընդունում այդ վնասի մեծութիւնը և
հաշտվում են նրա հետ հեղուկութեամբ:
Ինչու: Որովհետև չեն փորձել աւելի
նպատարաւոր պայմանների մէջ ապրել և
սերտ հաղորդակցութիւն ունենալ ուրիշ
տեղերի հետ: Մակայի բաւական է մի
քանի տարի վայելել սերտ և արագ հա-
ղորդակցութեան յարաբերութիւնները, որ-
պէս զի յետոյ նրանք գնահատեն այն
բարեմասնութիւնները, որոնցից նրանք
զրկված են եղել անցեալում և որոնց բա-
ցակցութեան պատճառով գիւղը ստիպ-
ված է եղել դատապարտել իրան կղզիաց-
ման և դանդաղաշարժութեան:

Թող գիւղական համայնքները աւե-
լորդ և ծանր չը համարեն այն ծախքերը
և նեղութիւնները, որոնք պէտք է առաջ
գան կանոնաւոր հաղորդակցութիւն կազ-
մակերպելու պատճառով: Նրանք կամաց-
կամաց առաջ կը բերեն բարեփոխութիւն-
ներ և կը ստան արդիւնքներ, որոնցով ոչ
միայն փոխարինված կը լինեն եղած ծախ-
քերը, այլ և ճանապարհ հարթված ուրիշ
բարեփոխութիւններ համար:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

ԲԱՎՈՒԻ ԻՐԱՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Սահմանաւոր գործողութիւն մասնաժողովը
ընդունեց բժշկական Զարեանցի մի խելացի
և զործնական առաջարկութիւնը, որի հետ ա-
ւելորդ չեն համարում ծանօթացնել նաև մեր
հասարակութեանը:

Հասարակ ժողովուրդը շարունակում է թե-
րահաւատութեամբ վերաբերվել դէպք բժշկա-
կանութիւնը և բժշկիները, ու համաձայնա-
կանութիւն թագնում է այս վերջիններից: Նրա
զինում դեռ ամուր կերպով նստած է այն
դուրեանը Պ. Բուլղաչեանի օրով վարչու-
թիւնը, որը նախկին աւագների անուշադրու-
թեան շնորհիւ մասնավոր էր շատ անկարգու-
թեան, չը կարողացաւ ամբողջապէս ուղղվել
և կարգի բերվել, մասնաւոր այն պատճառով,
որ պ. Բուլղաչեանը ինքը լինելով շատ զգա-
յուն և բարի յատկութիւններով օժտված
անձն, թոյլ էր վերաբերվում դէպք այն ամե-
նը, ինչ որ կատարվում էր իր աւագութեան
օրով, նոյն իսկ իր կաթիլ և ցանկութեան հա-
կառակ: Նախկինների և դրա օրով վարչու-
թեան մէջ կուտակվել էին շատ գործեր, ո-
րոնք պահանջում էին անշուշտ որոշումներ,
բայց մասնավոր էին անհոգութեան: Մի խոս-
քով—վարչութիւնը չէր ծառայում իր կոչմա-
նը, բայց որ իշխանաւորը հանդիսանում էր
իրեն «պահպանող» և «նշխանաւորող» և ոչ
ինչպէս մի խոստովանած զինաւոր:

Ինչ վերաբերում է աւագի պաշտօնակատար
պ. Դանդուբեանին, վերջինս կարողացաւ ի-
րագործել այն ամենը, ինչ որ պատու էին
զրանից, այն է՝ դրա օրով մեղանքների վար-
չութիւնը աւելի ծաղկեց, որովհետև հրապո-
րակիւրով նոր կանոններ և հրահանգներ թէ
ծառայողների և թէ լրագրողների համար, պար-
տաւորեցրեց դրանց ճանաչել իրանց պարտքը,
չափն ու սահմանը, մարքից հետոց մնացած
գործերը և անելով նոր կարգադրութիւններ
այդ վարչութեան մէջ, միանգամայն կարողա-
ցաւ ազատել նրան անկեղծ վիճակից: Դրա
բարեփոխումների մէջ աչքի ընկնողը և այն
է, որ կրճատեց գաւազան պ. Մոսորովանի
անհիմն իրաւունքները, որ կարողացել էր
ձեռք բերել պ. Բուլղաչեանի օրով, սահմա-
նելով նրա համար նոր կանոններ, պ. Դան-
դուբեանը որոշեց վերջ տալ այդ անտեղի
արտօնութիւններին, որ պարտաւորեցրեց պ.
Մոսորովանին լինել այն, ինչի համար որ
ընտրված է նա լրագրողներից:

Ճանաչել կը լինէր, որ պ. Դանդուբեանը
շարունակէ իր այդօրինակ իրաւաստանի
արժանի գործունէութիւնը:

Բ. Բերինեան

ՆԱՍԱԿ ՍԻՄՖԵՐՈՊՈԼԻՑ

Սիմֆերոպոլի 29-ին
Առհասարակ տեղիս հայոց հասարակական
կեանքի ընթացքին հետևողը գալիս է այն
տխուր եղբայրացութեան, որ այստեղի հայոց
հասարակական կեանքը ոչ միայն կանգ է ա-
ռել, այլ և ցատկի է խոտովանել, նկատելի
կերպով յետադիմում, մեղմում է: Դեռ ոչ
շատ հեռու անցեալում, ընդամենը մի 4—5
տարի սրանից հետո տեղիս հայոց հասարա-
կական կեանքում կարելի էր նկատել մի բա-
նի միջնաբերական երևոյթներ, որոնց աչքի
առաջ ունենալով, մարդ գալիս էր այն եղբա-
րացութեան, թէ տեղիս հայերի մէջ առաջա-
ցել է բանիմաց անձերի մի խումբ, որոնց
համար թանկ են հասարակական գործերը և
որոնք ձեռք ձեռքի տուած ծառայում են ժո-
ղովրդի շահերին: Սակայն դժբախտաբար չի
անցնում մի քանի տարի, այդ խոշոր խաբու-
սիկ յոյսերը չընտան, այնպիսիանում են:

Տեղիս հայոց հասարակական հաստատու-
թիւններից ամենից աչքի ընկնողը երկդասիան
ուսումնարանն էր, որ ունէր աւելի քան 100
երկսեռ ուսանող, կարգին ուսուցչական խումբ,
հոգաբարձութիւն, որ սրտացաւ էր ուսումնա-
րանի շահերին և վերջապէս հասարակութեան

էլ կարծես համեմատաբար աւելի լաւ էր
տրամադրված դէպք այդ հաստատութիւնը:
Սակայն ներկայումս ինչ ենք տեսնում: Ու-
սումնարանը այնքան յետադիմում է, որ հո-
գաբարձութիւնը նրան դարձնում է մի դա-
սեան, ուսուցչական խումբը զրկվում է ձեռն-
հաս դասատուների մի մասից, սաների թիւը
արագութեամբ պակասում է, այնպէս որ ներ-
կայումս ուսումնարանը գտնվում է ամենաան-
մխիթար դրութեան մէջ: Ուսումնարանը նիւ-
թականապէս էլ անմխիթար վիճակի մէջ է:
Դեռ ևս յունիս ամսից ուսուցչական խումբը
դադարել է ուսնել ստանալուց և չը նայելով
որ խմբի մի մասը միայն ուսնելով ապրող
անձեր են, այնու ամենայնու խումբը առանց
յուսահատվելու ներկայ ուսումնական տարում
էլ բաց է անում ուսումնարանը և շարունա-
կում ձրի դասաւանդութիւնը, չը կամենալով
փողոց շարտել աւելի քան 70 մասնակցներին:
Իսկ տեղիս հայ հասարակութիւնը, տեսնելով
ուսուցչական խմբի այդ անհոգութիւնը,
փոխանակ խրախուսելու ուսուցչներին, փո-
խանակ ամեն մի դէպքում նրանց թե ու թի-
կունք լինելու, ընդհակառակը, դատապարտ
մար պատճառաբանութիւններով դժգոհի վե-
րաբերմամբ ուղղակի թշնամական դիրք է
բռնում՝ ասելով, «Դա ցաւ լիով աւելի է քի վա-
ժատունը բացէ՛ք»:

Տեղիս եկեղեցում կար բաւական ներդաշ-
նակ քառաձայն երկսեռ խումբ, հրաւիրված էր
խմբապետ վայելուչ ուսնելով և նախկին դա-
տարի եկեղեցին կիրակի օրերը լցվում էր
հայ և նոյն իսկ օտարազգաւոր ժողովուրդով,
սակայն այժմ խումբը գոյութիւն չունի և
ժողովուրդը օրէցօր աւելի և աւելի ստուգում է
եկեղեցուց: Կար բաւական հարուստ գրադա-
րան, որ ունէր մի քանի հարկեր ընթերցող-
ներ, սակայն ներկայումս գրադարան նախա-
նու և շարամիտ անձերի լրացած ինտելիգեն-
տի պատճառով գրադարանն էլ ընկած դրութեան
մէջ է: Թատերասէրների ներկայացումներ և
բարեգործական երեկոյթներ, որ առաջ, թէ և
սակաւ, տեղի էին ունենում և գրաւում էին
տեղիս թմրած հասարակութիւնը, այժմ վեր-
ջացած են համարվում:

Այս բոլորը կարգավոր. «Ապա ինչ է անում
Սիմֆերոպոլի 250 անից բաղկացած հայ հա-
սարակութիւնը» կը հարցնէ անշուշտ ընթեր-
ցողը. «Ինչպէս է նա ապրում, ինչով է հե-
տաքրքրվում: Ծան, շահ և շահ կը պատաս-
խաներ մենք: Առաւօտից մինչ գիշեր կուրա-
ցած հարստանալու, հազարներ դիւրիւր ան-
յաղ տնէնով, տեղիս հայ հասարակութեան թէ
ինտելիգենտ և թէ տղետ անդամ անձնատուր
է եղել միայն փող վատաւիւրում, անձնական
շահից զատ ուրիշ ոչ մի սրբութիւն չը ճանա-
չելով: Նա չունի ոչ մի հոգեկան պահանջ:
Դպրոց, մամուլ, թատրոն և սրանց նման «ա-
նգուստ» բաներ այստեղ շուտով թիւն և աւե-
լորդ ծախի աղբիւրներ են համարվում, մինչ-
դեռ բէֆը, թղթախաղը և նման արատները
անհրաժեշտութիւն են եթէ երբեմն դուրս են
գալիս հասարակական գործունէութեամբ տո-
գործված մի երկու անձի, որոնք աշխատու-
մ են օգտակար լինել հասարակութեանը այս
կամ այն նախաձեռնութեամբ, այդպիսիներն
էլ ոչ մի աշխուշտ չեն ունենում, որով-
հետև անմիջապէս երևան են գալիս նենդա-
միտ և պղտոր ջրում ձուկ որսողներ, որոնք
իրանց շահերին վնասակար գտնելով հասարա-
կութեան արթնանալը, ամեն ստոր միջոցնե-
րով ճիգ են թափում հենց տեղաւորեղ խեղ-
դիւր այդպիսի բարեմիտ անձերի սկսածը:

Մի խօսքով տեղիս հայ հասարակութիւնը
թողնում է մեղմող մի հասարակութեան տպա-
ւորութիւն:

3. Արքայապետ

ՆԱՍԱԿ ՍԻՄՖԵՐՈՊՈԼԻՑ

Աստղախան, հոկտեմբերի 2-ին
Ներքում եմ այս փորձել նամակին մի տեղ
շնորհել «Մշակի» մէջ:

«Բազմավէպ» ամսագրի տարույս յունիսի համարի գրախոսական բաժնում (եր. 283) մի քանի տող է նուիրված «Հայաստանիայց Ե. կեղեցու Պատկերաշարգրութիւնը» վերնագիր կրող աշխատութեան: Տողերի գրողը մատնանի է արել երկու թերթի: Իմանալ այն է, որ գրքի մէջ «Կարգաւորութիւնը կարծէք թէ կը պահի, վասն զի հայի. թէ օրինակի համար Դաշնաց թղթոյն վրա կը խօսի յետոյ իսկոյն հիւանդի օժման կանցիւն», իսկ միւսն այն թէ՛ «մի քանի տեղեր երբ նախնեաց վը կայութիւն մը համաձայն չի գտնուիր իր կարծեաց դիւրութեամբ դայն կը համաձայնեցնէ «Տգնէտ արեւոյայի մը յաւերտածը» համարելով»:

Առաջինի նկատմամբ, աւելորդ եմ համարում առարկութիւնը, քանի որ հաւատարմացած եմ թէ՛ Դաշնաց թղթի յօրինումն նպատակաւ կէտերից մէկի—հիւանդաց օժման իւրի վրա եւ անհրաժեշտօրէն խօսելու հարկ թէ մի ուրիշ ընթերցողի կարծիքովն էլ կարգաւորութեան պատկերութիւն համարվի: Երկրորդ թերթի խոսքովս համարվածն է, որ առիթ է տալիս այս տողերը գրելու:

Ասի թէ երբ որ մի քանի տեղերում նախնեաց վկայութիւնն իր կարծիքի համաձայն չի գտնուում՝ դիւրութեամբ համաձայնեցնում է, ազգէ մի քանի տեղեր յաւերտած համարելով՝ նշանակում է անարհիւստութեան ստուեր ձգել հեղինակի վրա: «Բազմավէպ» նման մի ամսագրի գրախոսից սպասելի չէր լով խօսք առանց փաստերի, առանց ապացուցական օրինակների, առանց գտնէ մի օրինակ անգամ բերելու: Իմ աշխատութեան մէջ եւս առիթներ ունեցել եմ մատնացոյց անելու միջոցով նախնի մատենագրութեան մէջ տեղի գտած անհարգաւոր յաւերտածներ, կեղծիքներ: Բայց այդպիսիներից մեծագոյնը մասի հեղինակներ նկատել եմ ոչ թէ ազգէս սերունդներին, այլ աւելի պատրաստված, աւելի հմուտ և ճարպիկ և աւելի խաղաղամիտ գործողներին: Միմիայն երկու տեղ խօսել եմ ազգէս կրօնաւորների ձեռքից դուրս եկած անհարգաւոր դրամաների մասին: զրանցից մէկը Հոգեգիր վանքի պատկերի պատմութիւնն է (եր. 184), միւսը՝ Օմար Լուսնեան համակագրութիւնը (ծանօթ. 7). սակայն սրանց առաջինն առանձին գրեւածը, ինքնագրու անունն ընծայված, և ոչ մի որ և է գրեւածը մէջ անկացրած յաւերտած: Երկրորդն է, որ յաւերտած է Ղեւոնդ վարդապետի պատմութեան մէջ, բայց նրա հեղինակին էլ որոշակի մասնաւոր չեմ արել, այլ ենթադրութեամբ, ըստ որում այդ մասին ինձ պակասում էին համոզված լինելու հարկ փաստեր: Այս թէ ինչ եմ ասել եմ. «Օմար Լուսնեան յիշեալ համակագրութիւնը անհրաժեշտ անհարգաւոր ճանաչելով՝ չենք կարող որոշակի ասել, թէ զի ժամանակի և ժամ գործն է լինելու: Բայց ենթադրում ենք, թէ հաւանաբար յօրինուած պիտի լինի թ. դարուն և Հայաստանի յունական քաղաքի հայհոտ կրօնաւորներից մէկի՝ ձեռքով: Ենթադրել չէ նշանակում ճանաչելուց վկայութիւն մը դիւրութեամբ իմ կարծիքին համաձայնեցնելը»: Ինչու է ուրեմն առաջինը. թէ որքան լրատու եմ ունեցել յիշեալ պատկերի պատմութիւնը տեղում մարի ծնունդ համարել թողնում եմ ընթերցողներին ասել Յամնայի ղէպ» եթէ «Բազմավէպ» յարգելի գրախոսը Հոգեգիր վանքի պատմութեան և Օմար Լուսնեան համակագրութիւնը հարգաւորութիւնն ընդունողներին է, պարտաւոր էր փաստելով նախ ապացուցանել իմ սխալն և ապա թէ իրաւունքը համարել իրան ասելու թէ եւս անհրաւացի կամ բնահաճօրէն եմ վարվել նախնեաց վկայութիւնների հետ: Ան այժմ այսքան է ասելիքը:

Արիստակէս եպիսկոպոս

ՆՍԻՔԻՆ ԼՈՒՐԻՐ

Ամսի 15 ին, առաւօտեան ժամը 8 ին, քաղաքային վարչութեան շէնութեան մէջ պիտի կայանայ նորակող գիւտերների վիճակահանութիւնը: Առաջին օրը կը կարգադրեն օրէնքի յօդուածները նորակողների պարտականութիւնների վերաբերմամբ, զինտարադրութեան ենթարկվողների անուն և ազգանունները, որոնք ծնված են 1882 ից մինչև 1883 թի հոկտեմբերի 1-ը և իրանք են իրանց մասին յայտնել զինտարական ատեսներն: Երկրորդ օրը, ամսի 16-ին, կը լինի իսկական վիճակահանութիւնը, իսկ քննարկ օրերին, ի նկատի չառնելով կիրակին և տօնը, կը կատարվի բժշկական քննութիւնը վիճակ ընկածների վերաբերմամբ: Զինտարական ատեսները բազկացած է հետեւեալ անձինքներից. նախագահ՝ քաղաքապետի պաշտօնակատար իշխան Զորեկով, անդամներ՝ զինտարական վարչութեան կողմից փոխ գնդապետ Մարկին, ոստիկանութեան կողմից՝ հինգերորդ քաղաքապետի պրիստաւի օգնական Բարախան և թիֆլիսի քաղաքային ինքնավարութեան կողմից ձայնաւորներ Գ. Թաթմաշեան և փոխ-գնդապետ Սուրենեանց: Բժիշկներն են՝ զինտարական Մալուրով, իսկ քաղաքային՝ Նաուենկօ: Թիֆլիսի այն քաղաքայինները, որոնք ծնվել են հոկտեմբերի 1-ին 1882-ից մինչև հոկտեմբերի

1-ը 1883 թի և իրանց մասին չեն յայտնել թիֆլիսի զինտարական ատեսներն, պարտաւոր են մինչև ամսի 15-ը հերկայանալ ատեսներն և բերել իրանց մետրիքականը, հակառակ դէպքում նրանց կը տանն զինտար ատանց վիճակի:

Ռազմավորական ճանապարհը խոր ձիւների պատճառով փչացած լինելով, առաջ օր է, որ Ռուսաստանի պատեր չէ ստացվում Անդրը կովկասում:

Պատանաւորից հաղորդում են որ ռազմավորական ճանապարհի Անանուր և Միթ կայաքանների միջև հոկտեմբերի 11-ին ճա նապարհը, սաստիկ հեղեղների պատճառով, փչացաւ և դրա համար էլ հաղորդակցութիւնն ընդհատվեց:

Ռուսական Կարմիր խաչի Կովկասեան վարչութիւնը մեզ խնդրում է տպագրել, որ ինքն ստացել է մինչև հոկտեմբերի 1-ը Կարմիր խաչի, պատերազմական ժամանակի կարիքների, որոնք և այլքներն և նաւատորմի համար ընդամենը 89,642 ռ. 35 կօպէկ, իսկ 600 ռ. բնութան հետը 90,242 ռ. 35 կ.:

Մեր խմբագրութեան ուղարկված է շքեղ հրատարակված մի հայերէն կատարող, որ ծառայութեան է Փրիդիստեանցների պտղատու ծառերի բուժարանի հետ կատարողի մէջ կան բազմաթիւ գեղեցիկ պատկերներ և նկարներ: Որոնք ներկայացնում են դանդաղ տեսակի աղին մրգեր, ծառատունկեր և գործիքներ: Մի առանձին գլուխ յատկացված է պտղատու հարցին: Կատարող կազմողը աշխատել է հայերէն լեզուով տալ ծառերի տեսակների անունները և յարմարեցնել բառեր մասնագիտական մի քանի տեղերի համար: Մեր այգեգործների համար անկասկած, հետաքրքրական կը լինի ծանօթանալ թէ ինչ տեսակ մրգեր արգէն փորձի են ենթարկված մի երկրում: Կատարողը, իրեն հրատարակութիւն, հաճելի տպագրութիւն է թողնում, ինչ վերաբերում է այն ծառերի տեսակներին, որ վաճառում է Փրիդիստեանցների՝ բուժարանը—այդ պէտք է պարզեն մասնագետները և գործնական կեանքի փորձը:

Մեզ հաղորդում են, որ կիրակի, ամսի 10 ին կայացաւ Վանքի աւագ եկեղեցու ծխական ժողովը: Թէ և ներկայ էին ծխականներից 30 հոգի, բայց որովհետեւ սա երկրորդ անգամ էր, ուստի ժողովը համարվեց օրինական: Կարգադրեց պ.պ. հաղեւտեանների զեկուցումը, նախկին երէցփոխ պ. Բուդղանեանի վերջին 6½ տարիների եկեղեցական հաշիւների մասին: Տեղի ունեցան հրկար վիճարկութիւններ և անբաւարար համարվեցին պ. Բուդղանեանի անփաստ բացատրութիւնները: Ի վերջոյ միաձայն որոշվեց պահանջել օրինական ճանապարհով պ. Բուդղանեանից եկեղեցու վնասները ինչ վերաբերում է տան հարցին, պ. Բուդղանեանը խոստացաւ եօթ օրվա ընթացքում բնդել և եկեղեցու համար հրապարակ բաց անել:

Կիրակի, հոկտեմբերի 10-ին, Հաւաքարի Արաքսեանի թատրոնում հայ և վրաց թատերասերների խառն խումբը ներկայացրեց «Ներսէս» վագոնների վերագրողը» կոմէդիան 3 գործ. հեղ. Բիսոնի, թարգմ. Արաքսեանի: Պիէսը առաջին անգամ բեմ հանվեց: Պիէսը ժողովրդական թատրոնի բեկորաւոր մէջ անյարմար է: Խաղը միջակ էր: Մի քանի սերողներ իրանց ոյծերից վեր և անհամապատասխան զեկերի մէջ էին մտել: Այլիք ընկան պ. Փիլիպովեան ազատ և հմուտ խաչով, տիկին Զ. Բէլ և օր. Բէգլիսեան: Մնացածները բաւարար էին: Ապա խաղացին վրացերէն լեզուով «Ձուր յոյսեր» կոմէդիան, որ անցաւ առաջինից աւելի աջող: Նիթը պատում է հին, ժշատ վաճառականի և կրթված, նոր գաղափարների տէր երիտասարդների միջև տեղի ունեցած կռիւ շուրջը: Դասիւնը լիքն էր:

Կիրակի, հոկտեմբերի 10-ին, Ն. Մուրադյոյի թատրոնում հայ թատերասերները նոր խումբը ներկայացրեց «Ալան-Բալան» պատմական դրաման և «Փաստաբանի օտո» վոլյելլը: Ներկայացումը, չը նայած խաղացողների մատաղ ոյծերին, անցաւ բաւարար կերպով: Այլիք էին ընկնում պ.պ. Թորոսեան (Մուսա), Դոյոյեան (Աւետիք-ամու): Վոլյելլում մեծ ուրախութիւն և գոհութիւն պատճառեցին ժողովրդին

պ.պ. Պետրոսեան և Ղազարեան: Զը նայած վատ և անձեռնախն եղանակին, թատրոնը ծայր էր ծայր լիքն էր:

Թիֆլիսի բարակի անօնիմ ընկերութիւնը մտադրեւ է էլէքտրաբարձի շարժումն սկսել քաղաքի բոլոր մասերում, բացի Գօրովիսիկի պրօսպէկտից, զեկեմբերի սկզբներին: Այդ բոլոր մասերում էլէքտրական թիւերի և բարակի համար անհրաժեշտ սիւսերն արգէն կանգնեցրել են, քնուծ է միայն Գօրովիսիկի պրօսպէկտը, որի համար մետաղէ յատուկ սիւսեր են պատրկված, որ պէտք է անկվին երկու զոգ լէւտներ միջավայրերում:

Թիֆլիսիս առեւտրական միջնակարգ գպրոցում հոկտեմբերի 10-ին, կիրակի օրը տեղի ունեցաւ մի գրական և երաժշտական առաւօտ կամ ցերեկոյթ նորերս վարձանված Ա. Խոս Զեխովի յիշատակին:

Մեր խմբագրութեան մէջ ստացվեցին հետեւեալ նոր գրքերը. 1) Բանաստեղծութիւններ Արա Նեպրիի, II պրակ, թարգմ. 3. Յակոբեանի, բանաստեղծութեան պատկերով, Թիֆլիս 1904 թ. գինն է 30 կ. 2) Սրբաւ ամ ժամեր (Բանաստեղծութիւններ) Արաքի, տետր առաջին, հրատ. Արշակ Մ. Մէլիք-Կարապետեանի, Թիֆլիս, 1904 թ. գինն է 20 կ., 3) Ամուսնութիւն, կատակերգութիւն Գօրովի, ազատ թարգմանեց Պերճ Պոօնեան, Թիֆլիս, 1904 թ. գինն է 30 կ., 4) Քրիստոսեական վարդապետութիւն Հայաստանեայց առաքելական սուրբ եկեղեցու, դասագիրք, թոյլատրված գործադրելու համար հայոց եկեղեցական ծխական և պետական միջնակարգ դպրոցներում հայ տաների համար, աշխատ. Դարբիէլ Բաճ, Տէր-Դարբիէլեանցի, երրորդ տպագր. Թիֆլիս, 1904 թ. գինն է 3) կ.: Բոլոր այս չորս գրքերը տպված են «Ներմէս» տպարանում:

Որովհետեւ յունվարի 1-ին, 1905 թիւն լրանում է Թիֆլիսի մէջհանների վարչութեան հաւատարմատարների ժամանակամիջոցը, ուստի առաջիկայ նոյեմբեր ամսին նշանակված են նոր ընտրութիւններ 100 հոգի ընտրելու համար: Մէջհանների վարչութեան մեծամասնութիւնը բաղկացած լինելով ոչ ինտիլիգենտ ոյծերից, նրա գործերը շատ թոյլ են առել գնում, չը նայած նրա կրթված նախագահի բոլոր յիշերին, ուստի ցանկալի էր ընտրված տեսնել, եթէ ոչ բոլորը, գտնէ մի յայտնի մասն ինտիլիգենտ անձեր:

Թիֆլիսի քաղաքային խօսերային հիւանդանոցի համար վճոված է Պետերբուրգից բերել տալ խօսերայով հիւանդանոցի կաշու տակ սրկուսներ անելու համար 5 գործիք, եթէ այդ հիւանդութիւնը մուտ գործէ Թիֆլիս:

Եկատերինսուլաի Բրեանսկի գործարանների բանտների խառնակութեան գործը ընկել վերջացել է Խարկովի գաղտնաստանական պալատի շարժական բաժնում: Վճիւր յայտնել են գտնեց: 22 սեղանակաւներից 8-ը հոգի արդարացել են, 5-ը դատապարտված են 5 ամիս 10 օր բանտարկութեան ամեն մէկը՝ առանց իրաւագրերի լինելու, իսկ քննարկ 9 հոգին դատապարտված են 10 ամիս և 20 օր բանտարկութեան, զրկվելով մի քանի իրաւունքներից:

Ռաշտում և նրա շրջակայքում խօսերային վերջին օրերն սկսել է սաստիկ թուլանալ, այժմ օրական մեռնողների թիւը 5—6-ից աւելի էլ լինում: Համաճարակի սկզբից մինչև այժմ պաշտօնական թիւերի ասելով մեռել են 2,000 հոգի, բայց հաստատված իրողութիւն է, առում է «ՆԱՅ» լրագրի Ռաշտի թղթակիցը, որ այդ թիւն իսկականից 2—3 անգամ պակաս է: Ընդհանուր կարծիքն այն է, որ մեռածների թիւն առնուազը 5,000 հոգի է: Ռաշտ-Թէհրանի խնդու ափերին եղած բնակավայրերում խօսերային ոչնչացել են բազմաթիւ ընտանիքներ. կենդանի չէ մնացել յաճախ և ոչ մի հոգի ամբողջ ընտանիքից: Ազգաբնակչութիւնը, որ զարուհած փախել էր դանազանի կողմը, այժմ աստիճանաբար հանդուրժուած և վերադառնում է գիւղերն ու քաղաքը, ուր կեանքն սկսում է ստանալ իր սովորական կերպարանը:

Թէ՛ՕԴՕՍԻԱՅԻՑ մեզ գրում են. «Ամսի 3-ին Թէհրանի հայոց ուսումնարանի դահլիճում կայացաւ ծխականների ժողով նոր քահանայ հրահրելու առիթով: Ժողովի ժամանակ կար-

գացվեցին կերչի ուսուցչի, Կարասու-Բազարի և Լուգանսկի քահանաների նամակները, որոնցից առաջինը առաջարկում էր իր թեկնածութիւնը, իսկ վերջին երկուսը իրանց հաճութիւնը Թէհրանի տեղափոխվելու համար: Առաջարկվողներէց միայն տէր-Ներսէսն էր (Լուգանսկի քահանայ), որ բաւական ծանօթ հանդիսացաւ ժողովրդին: Ժողովը միաձայն ընտրեց Լուգանսկի քահանայ տէր Ներսէսին: Ի պատիւ Թէհրանի հայ հասարակութեան կարող ենք ասել, որ քահանայի ընտրութեան եկել էին ամենքը և մեր կարծիքով, այդ հարցը ցանկալի լուծում ստացաւ»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՇՈՒՐՁԸ

Ո՞վ պիտի է լինի ընդհանուր հրամանատար մանջուրական բոլոր զօրքերի: Երազմական մատուր նորից դադարում է այն հարցով, թէ ինչպէս պէտք է կանոնաւորվեն յարաբերութիւնները Մանջուրիայում ուսաց քահանաների մէջ: Ընդհանուր կարծիքն այն է, որ մանջուրական երկու քահանաների զլխաւոր հրամանատարի պաշտօնը կը յանձնվի գեներալ Կուրոպատկինի: Բայց թէ ով կը լինի Կուրոպատկինի յաջորդը իրեն մանջուրական բանակի առաջին հրամանատար, այդ դեռ յայտնի չէ: Մովսէսեան Ալեքսէիւր շուտով Պետերբուրգ պէտք է գնայ, որպէս զի անձնապէս մանջուրական զեկուցում ներկայացնէ գործերի գրութեան մասին պատերազմի բեմի վրա: (P. B.)

Խալոմակս զօրքերի վստմոմը: «Temps» լրագրը հաղորդում է, որ Ֆրանսիական զեկուսատուները Պետերբուրգում յանձնեց ուսաց ընդհանուր շտաբին բազմաթիւ փոքր, խնամքով փաթաթված ծրարիկներ, որոնք մէջ պահված են զարդի շատ առարկաներ, այն է ժամացոյցներ, ոսկէ խաչեր, պարտ սիգարներ, թղթապանակներ, պօրտ-մոնէշներ դրամներով և այլն. այդ բոլորը երազմացիները հաւաքել են սպանված ուս օֆիցերներ և զինտարների դիակների վրայից, որոնց երազմացիները թաղել էին զանազան կոնկրետից յետոյ: Ռուսական զինտարական շրջաններում շատ զգացված են թշնամիների այդ փափկանկատութեամբ: Վերադարձների հետ երազմացիները շատ լաւ են վարվում, ինչպէս զինակից ընկերների հետ: (P. H.)

Եկպիս Խալոմսիցներ օգուտ են քաղում ամեն քնակ լուրերից: Իրեն բնորոշ գիծ երազմական ընդհանուր շտաբի, Վիէնայի «Neue Freie Presse» թերթը հաւաքում է և այն ընդհանուրութիւնը, որով նա օգուտ է քաղում իր շահերի համար ամեն տեսակ լուրերից: Վերջինս մամուլի մէջ երեւց մի լուր, թէ գեներալ Լինկովիլը իր զօրախմբով միանալու է Կուրոպատկինի բանակին: Դրա հետ միասին լուր տարածվեց, թէ երազմական երկու դիվիզիա արշաւում են դէպի Գիշնգու: Սակայն, լրագրի քննադատի կարծիքով, այդ լուրը չէ կարող հիմք ունենալ. առաջին, երազմական չը կան ազատ երկու դիվիզիաներ. երկրորդ, Սախալինի կամ Վլադիվոստոկի դէմ գործողութիւններն այժմ խոշոր ռազմագիտական սխալ կը լինեն: Երազմական պէտք է այժմ կենտրոնացնէ իր բոլոր ոյծերը մանջուրական պատերազմական բեմի վրա և մարշալ Օլիանան չէ կարող հրաժարվի ոչ մի հատ բաւարիւնից, ոչ մի հատ բաւարիւնից: Եթէ երազմացիներին աջակցեց քաղաքի յաղթի—նրանց համար դրժուար չի լինի առաջը ընդ իրանց երկրորդական զաւաակները. հակառակ դէպքում Սախալինում ունենալի անողութիւնները ոչնչով չեն ապահովված: Սակայն, երազմացիները հաճողով նպատակում են այդ լուրերի տարածման, որովհետեւ գտնէ այդ լուրերը և Վլադիվոստոկի վրա յարձակվելու հաւանականութիւնը ստիպեն գեներալ Լինկովիլին հրաժարվի Կուրոպատկինի բանակի հետ միասնալու մտքից:

Բերլինի մամուլի զայրոյթը: Բերլինի ամբողջ մամուլը դարացել է այն թշնամական ագիտացիայի պատճառով, որ երազմական լրագրերները մղում են Գերմանիայի դէմ: Բերլինի ազդեցիկ օրգանները այն համոզմունքն են յայտնում, որ ներկայ դէպքում եւս երազմական լրագրերները ներշնչվում են իրանց անգլիական ընկերակիցներից, ինչպէս պատերազմի նախընթաց շրջանում, նրանք, Լոնդոնից արված ցուցմունքի համաձայն, զբոլում էին ատեղութեան զգացումներ դէպի Ռուսաստանը: Այս ինչու Բերլինում սպասում են, որ գերմանական զեկաներ Լոնդոնում հոգ կը տանէ,

սերով, ուսաց մէջ ամենամեծ ցաւակցութիւն կառաջացնէ:

ՊԵՏԵՐԲՈՒԴ. Գեներալ-ադմիրալ Կուրո-պատկին հեռագիրը Նորին Կայսերական Մեծութեան անունով 1904 թւի հոկտեմբերի 11-ից. «Հոկտեմբերի 11-ի ընթացքում ման-ջուրական առաջին բանակը պատերազմական ընդհարումներ չունեցաւ. հակառակորդի հետ: Այս մասին ամենապատկառելի գեղուցանում եմ Ձեր Կայսերական Մեծութեան»:

ԼՕՆԴՈՆ, հոկտ. 11-ին: (Բէյտէր): Կենտրո-նական բանակից յայտնում են, որ ուսնները հոկտ. 8-ին Նորից անցան Շախէ գետը և Ներ կայումս առաջ են գնում դէպի հապոնական զինվորները: Ամեն մի առաջ գնալով ուսաց զօրքերը խրամատներ են շուրջը փորում. նը-րանց արտիլերիան շարունակում է ուժեղ-ծել թշնամու դիրքերը: Եսպոնացիք յապճե-պով փորում են խրամատներ: Շախէի կուրի մէջ ուսնները համոզվեցին, որ անկարելի է առաջ գնալ բաց ճակատով ի նկատի ունենա-լով շրջակայի կրակ: Ռուսաց բատարէանքը աւելի լաւ են քաղաքակամ, քան նախորդ կուր-նների ժամանակ, այնուամենայնիւ պատերազ-մող կողմերը ըստ երևութիւն մեծ ճիգ չեն թափում իրանց շարժումները թագնելու հա-մար: Ձիւրսական «Սվիֆտ» նաւը, որ Լոն-դոն է եկել Հիւսիսային ծովից, յայտնում է որ այն բոլոր ձկնորսական նաւերը, որոնք համարվում էին ռիչչացած ուսաց զինուորա-կան նաւերի յարձակումից յետոյ, ողջ և ան-փաս են: «Սվիֆտ» նաւագետը յայտնեց, որ Նա իր աչքով տեսել է, ինչպէս չորս ուսա-կան նաւեր արձակում էին անլիւթական նաւե-րի վրա:

ԲՆԱՐԲ, հոկտ. 11-ին: (Բէյտէր): «Եսպո-նացի» նաւը, որ պիտի շարժւի երկնային մեկնէր պաշարով բալտիկան նաւատորմի համար, ուշացաւ ըստ բալ ձեւով և այսօր, երբ բարձուք աւարտված էր, երկաց, որ նաւը չուր է տանում: Իսկ որ պարզվեց, որ ծակ է բացված ջրագծի տակ: Նկատվում է, այն խո-ղովակի բերանը, որը գտնվում է «Եսպոնացի» շոգենաւի մեքենայական բաժնի տակ և հաղորդակցութիւն ունի ջրի հետ, ծածկված չէ: Այս ճանապարհով շուրջ մտել է շոգե-նաւը: Գործի են դրված ջրհան մեքենաներ: Հնարաւոր է, որ «Եսպոնացի» այսօր դուրս գալ ծով:

ՇԵՐԲՈՒԴ, 11 հոկտ. (Բէյտէր): Բոլոր այսօրի նաւած ուսական հակառակակիւնե-րը և երկու փոխադրանաւերը Նորից մեկնե-ցին ծով:

ՉԻՖՈՒ, 11 հոկտ. (Բէյտէր): Դաւիթի չի-նական աղբիւրներից ծագող լուրերին նայե-լով, մէկ հակառակակիւն ականի դիպաւ և խորատուղից Պորտ-Արտուրի մուտքի մէջ: Ամբոյսում և քաղաքի շուրջը զօրքերը նկզվում են սաստիկ ցրտից:

ՊԵՏԵՐԲՈՒԴ, Պետերբուրգի տեխնոլոգիա-կան ինստիտուտի պրոֆէսոր Վորոնովին հրա-մայված է լինել յիշալ տեխնոլոգիական ին-ստիտուտի տեսուչ:

ԿՆԱՌԳԱ, Հեռաւոր Արեւելք է ուղարկված 7 ըր օժանդակիչ սանիտարական քնացքը 35 վագոններով, որ կազմում է սիւրան-վեալի մեան երկաթուղու կարգութիւնը:

ՏՕԿԻՍ, 12 հոկտ. (Բէյտէր): Պատերազմա-կան երրորդ փոխադրութիւնը շատ համակարան-քով ընդունվեց. ստորադրութիւնը կը բացվի այս շաբաթ: Միայն Տօկիսում եղած պահանջը արդէն ծածկում է ամբողջ փոխադրութիւնը:

ՍՕՖԻԱ, 11 հոկտ. Բ. Իրան հետ փախստա-կանների Ադրիանապոլիսի վերադարձը վերադառ-նալու մասին բանակցութիւնները վարվում են, լուրերին նայելով, սաստիկ զգուշացած ձեռք: Իրը ինքն թողարկական կառավարութիւնն սպառ-նացել է յետ կողմի դիպլոմատիկան գործա-կալին:

ԲԵԼԳԻԱ, 3000 լիբերաների մասնակցու-թեամբ կազմված ժողովում վճռվեց կազմել մի ազգային կուսակցութիւն:

ՄՕՍԿՎԱ, 23 ապ. ականութիւնները պարա-զուրկների ժողովը յապակցել է 50,000 ռ. պա-տերազմական ծառ քանակ մատակարարելու համար: Ազնուականութեան կազմակերպու-թեամբ միացած 43 ազնուականութիւնները վճարել են ընդամենը 600,000 ռ. յապակց-ված 1,200,000 ռուբլի գումարից: Պիւրգ-վի ընդհանրութիւնը թղթաւորութիւն է լինելում 1906 թւի լուսնաբնի բանալով 10-ը համա-ժողովը:

ԲԵԼԳԻԱ, 11 հոկտեմբերի. Կայսցաւ լի-բերաների մի մեծ միտնիւ: Բերաբացը ու-րուագծեց լիբերալ կուսակցութեան գործու-նէութիւնը և անցանք: Վերջում նա ասաց,

որ՝ աչքի առջ ունենալով Նոր սահմանա-դրական դրութիւնը, պէտք է լիբերալ կու-սակցութեան անունը փոխել և դնել «ազգա-յին»: Ներկայ եղողների մի մասը բողոքեց: Նոր ազգային կուսակցութիւնը կազմված է: Բերաբացը պարագլուխ է հրատարակված: Կազմից հեռացված Ավակուսովիլը կը շարու-նակէ զեկավարել մնացած լիբերալներին: Ա-ռանձնապէս զարմացրեց բոլորին արտաքին քաղաքականութեան ծրագիրը: Նա բոլորվին դէմ է Բոլգարիայի հետ համաձայնութիւն կազմելուն, պահանջելով ծալրայի ազգային քաղաքականութիւն, որ հետևում է «ակն ընդ ականի» սկզբունքին Մակեդոնիայում հոսեց-բած սերբիական արեան վերաբերութեամբ:

ԽՈՐԱԳԻՐ՝ ԱԼԵԿՍԱՆԴՐ ԲԱՆԱԹԱՐ
Հրատարակչներ՝ ԹԱԳՈՒՆԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ԻՊՈՆԱՆ ՄԵԼԻԲ-ԱՂԱՄԱՆԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՐԲՈՒՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ
Ձեռնարկութիւն Կայսերական Թատրոնների
արտիստ Լ. Գ. Իոնկովի

Այսօր, չորեքշաբթի, հոկտ. 12-ին կը լինի վրաց դրամատիկական ընկերութեան ներկայա-ցումը: Վաղը, Հինգշաբթի, հոկտեմբերի 14-ին գաւարով Պետրովա-Չվանցիկայի, մասնակցու-թեամբ Անտոնովայի և Դոնսկոյի կը ներկա-յացվի:

Յ Ո Վ Ն Ա Ն Լ Է Յ Դ Ե Ն Ա Ն
օպեր. 3 գործ. երաժշտ. Մէյերբերի:

Ուրբաթ, հոկտեմբերի 15-ին մասնակցու-թեամբ Դոնսկոյի ՊԵՏԻՍԱՆ ԳԱՄԱՆ, երաժ. Չալիօսկու: Շաբաթ, հոկտեմբերի 16-ին 2-րդ ներկայացում ԳԱՄԱՆ, Կ. Ներկայացվի Նոր պա-րագլուխով, մասնակցութեամբ Պետրովա-Չվանցիկայի, «ՎԵՐՏԵԼ» 4 գործ. երաժշտ. Մոսկուէի:

Պատրաստում են ներկայացնելու առաջին անգամ Թիֆլիսում՝ Նոր պարագլուխով ՆԵՐՕՆ օպ. 4 գործ. երաժշտ. Բուրնիշուշի:

Տոմսակները ծախվում են:
Կառավարիչ Ի. Ա. Կելլեր

1—1

Բ Ժ Ի Շ Կ

Մ. Ա. ՂԱԶԱՆԵԱՆ
Միգային անցքի, վերանախն հիւանդու-թիւնների և սիֆիլիսի մասնագէտ—վերադար-ձել է արտասահմանից և վերսկսել հիւանդ-ների ընդունելութիւնը:

Առաւօտեան 12—3
Երեկոյեան 7—9

Միլայէի փողոց ՈՒՅՈՎ 60, հեռախոս № 663.
(Մուտքը հիւանդների համար Դարբովի փո-ղոցի Նոր գոնից): (Կ. չ. ո.) 9—10

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Բժշկ. Բ. Նաւասարդեան
տեղափոխվելով Թիֆլիսից ԲՕՍՏՕՎ
Հիւանդներին ընդունում է 11—12 ժ. առ.
և 7—8 ժ. երեկոյեան:

Բ. Садовая, 136, д. Бакалова.
(ո. կ. հ. չ.) 80—100

ԲԺՇԿ. ՄԻՆԱՍ ՄՈՒՐԱԴԵԱՆ
Նախ օրիցիս Մոսկովայի Համալսարանի
Լիբերալի ընդունում է հիւանդներին՝
ՄԻՋԱՍԵՆԱԿԱՆ ՄԻՖԻԼԻՍԻ և ՄՈՐԹՈՒ
հիւանդութիւններով ամեն օր 10—11 ժ. ա-ռաւօտեան և 6—8 ժ. երեկոյեան: Հասցէն
Բախչալի փողոց, տուն № 1 «Պատարի
կոմպլէքս» գիմաց, տէլեֆոն 711.

(ա. օ.) 5—10

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Գր. Տեր-Գրիգորեանց
ընդունում է հիւանդներին—ներքին (մասնաւո-րապէս կրծքի) և երեխայից հիւանդութիւննե-րի. ունի բէնադէնեան կարէնէտ. 154. Միւրա-լէի ան պրոպագանդ, տէլեֆոն 825.

(չ. Ե. չ. չ.) 94—105

ԳՆԱՍԳՐԻՔԵՐ ԿՐՈՆԻ
Յատկապէս պատրաստած պետական զարդ-նիւրի համար, (թղթաւորված հոգեւոր և ուսում-նաբանական վարչութիւններից) աշխատաւ-րութիւն եղելու առաջ քան. Երեկոյեան:

Լ. Առաջին գրովի, պատրաստական դասա-րանների համար «Գլխաւոր աղօթքները» (Ի-րանց բացատրութիւններով) և տոնների հա-մառում պատմութիւններով 5-րդ տպ. գինն է 20 կոպէկ:

Ս. Երկրորդ գրովի, «Հին-ուխտ» (30 դասե-րի վերածած, ուսուցչի կրօնական—բարոյա-կան զրոյցներով հանդերձ) 3-րդ տպ. գինն է 30 կոպէկ:

Ս. Երրորդ գրովի, «Նոր-ուխտ» (32 դա-սերի վերածած, ուսուցչի կրօնական—բարոյա-կան զրոյցներով հանդերձ) գինն է 30 կոպէկ:

Գրավաճառների, ուսուցչի համար 300/0 զեղքում, առանց ճանապարհածախքի. Դիւնի
Թիֆլիս, քոթ. ԵՅՈՒԿ ԵՐՅՈՒԿԻՆԻՑ ԿԱՄ
Թիֆլիս, Կենտրոնական Կիշնայի ԿԱՄ
(Կ. չ. չ.) 21—25

Հ Ե Ր Մ Է Ս
Տ Պ Ա Ր Ա Ն Ա Վ Ա Ն Ը Ն Կ Ե Ր Ո Ւ Թ Ե Ա Ն
Տ Պ Ա Ր Ա Ն Ը
Տեղափոխվել է իր հին բնակարանից—(Միլայէի փող. № 81) Նոր շինութիւնը՝
Մաղաքեան փող. № 15 Ալեքսանդրեան այգու հանդէպ
Եւ կապեր հաստատելով եւրոպական նշանաւոր ֆիրմաների հետ, շարունակաբար ստա-նում է արտասահմանից տպարանական տեխնիկայի նորութիւններ, (թղթեր, ներկեր, զարդեր և այլն) որոնք և հնարաւորութիւն են տալիս չափաւոր գներով
ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԶՔԵՂ ՏՊԱԳՐԵԼՈՒ
Ամեն տեսակ գրքեր, գունատիպ պատկերներ, հաշիւներ, բանկներ, տու-սեր և այլն:
Օսար Բաղաւաթից դիմել՝ Тифлисс, типография „Гермесъ“. արտասահմանից՝
Tiflis Imprimerie „Hermes“. 10—10

Լոյս տեսաւ Մ. ՉՄԵԿԵԱՆԻ, առաջիկայ
1905 թ. «ՇՈՑԻ»
ՈՐԱՑՈՅՑԸ.
Իսկ ամսիս վերջին՝ «ՍԵՂԱՆԻ», «ՊԱՏԻ» և
«АРМЯНСК. КАЛЕНДАРЬ» օրացոյցները:
Ճանկացողները թող շտապէս յայտնել, որ-պէս զի ժամանակին կարողանանք հասցնել,
Հասցէն. Թիֆլիս Մաղաք Չվանցիկայ
(Կ. չ.) 1—13

Մամուլի տակ է
Բ. Շ. ՏԵՐ. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆԻ
Խ Օ Լ Ե Ր Ա
Ճանկացողները դիմում են հեղինակին՝ Алек-сандрополь. доктору Н. С. Тер-Саакиану.
չ. չ. չ. 1—3

Լ Ո Յ Ս Տ Ե Ա Ն
ԱՐԱՐԻ
Ա. ՂԱՏ Ժ. ԱՄԵՐ
(Բանաստեղծութիւններ)
Գինը՝ 20 կոպ.
Հասցէն՝ Тифлисс, Ртищевская 7а, Арташесу
Абалянц ԿԱՄ Կիշնայի ԿԱՄ «Гуттен-бергъ».
Կ. չ. չ. 1—6

Լոյս տեսաւ ԳՕԳՕԻՆ «Женитьба»
„ԵՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ“
Կատակերգութիւն.
Ազաւ թարգմանութիւն Պերճ Պոռնանցի:
Գինն է 30 կոպ.
Գումարով տնտեսներին 250/0 զեղք:
Մաղաքում է թարգմանչի Ժոտ—Тифлисс,
Вознесенская 19.
1—2

Մ ա խ վ ու լ ա Ն
Թ Ա Ռ Ե Ր
ձեռնտու գներով, Թիֆլիսում, «Թիֆլիսի ՊՈՒՇՈՒ-ր» անուանված աշխատանքային բուֆետում:
(ա. օ.) 5—10

ՅԻՆԱՆՆԵՐԻ ՄԻՆԻՍՏՐՈՒԹԻՒՆԻՑ ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ
Երկու սեռի անձանց համար
(Баку, Прачешная, домъ Теръ-Ованесова)
Կուրսերի նպատակն է ալ ունեցիլներին մասնագիտական, եւ առեւտրական կրթութիւն:
Եւ պատշաճել հմուտ հաշուապետներ: Աւարտողները ստանում են аттестатներ: Կուրսե-րում աւանդվում են՝ 1) Առեւտրական թուղթաւորութիւն և թուղթաւորութիւն համարիչի վրա. 2) Հաշուապետութիւն արդիւնաբերական, առեւտրական և բան-կային. 3) Առեւտրական թղթակցութիւն. 4) Առեւտրական տնտեսագիտութիւն. 5) Առե-ւտրական և մուրհակային օրէնքներ. 6) Գեղարվեստութիւն և արագագրութիւն (ուղղումն ձեռագրի). 7) Ուսուցումն զրոյ մեքենայի վրա: Ուսումն սկսվելու է սեպտեմբերի 20-ից:
Հարգելիութիւնը սեպտեմբերի 1-ից՝ ամենայն օր կուրսերում աւարտեան ժամը 9-ից մինչև 12-ը և երեկոյեան 4-ից մինչև 7 ժամը:
Կուրսերի կանոնադրութիւնը (уставъ) և մանրամասն ծրագիրը (программа)—տրվում և ուղարկվում են ձեռնարկ: Օտարադպրացիները դիմում են Баку, учредителю ком-мерческихъ курсовъ А. И. Теръ-Распарову.
(չ. կ.) 26—30

Բ ա գ ու ա յ ր ա ժ ա ն մ ու լ ա լ
«Պարպետի վրա»
Երաժշտ. ՄԵԼԻԲ-ՄԱՐՈՒԹԵԱՆՑՆԵՐԻ
Խանութում ստացվում է շարունակ մեծ քանակութեամբ ձեռագրային տաք Գուրալիաներ, չուլիներ, ճապիներ, կրեմայի հագուստներ. նոյնպէս ստացվում է գլխի արեւելուէն ալ-լիսներ, չիլիսներ, չիլի հագուստներ և զանազան տեսակ զարանտեղիսի ապրանքներ: Դրսի
(Կ. չ.) 8—30